

nem det statistiske Bureau. Her skal jeg bemærke, at den ordinære Bevilling til dette Bureau er ingenlunde saa tarvelig, som det ærede Medlem fra Fredericia (Sad) mente; det er temmelig betydelige Beløb, vi bevilge til det statistiske Bureau. Men forsaavidt dette Beløb ikke skulde kunne strække til, saa kunde det maaske være rigtigt at foretage en lille Forhøielse med særlig Henviisning til, at den gives til Udarbejdelse af et statistisk Materiale i Forbindelse med eller ved Siden af de øvrige statistiske Arbejder, som ingenlunde indskrænke sig til Labelsærker, saaledes som det ærede Medlem fra Fredericia omtalte, og saa lade de øvrige Spørgsmaal, som omhandles i denne Plan, staa uden Understøttelse og uden Paavirkning fra Statens Side. Det, at ville understøtte fra Statens Side Udførelse af flere Arbejder af den Natur, der omhandles i denne Plan, vilde muligvis være at forhindre, at andre Mænd, private Mænd, der skulde leve af deres Pen og ikke som disse Mænd ere lønede som Statsembedsmænd, komme frem med deres Ansøelser, fordi ingen Forlægger kan være istand til at modtage deres Arbejde og konkurrere med en, af Staten lønnet Virksomhed. Det vilde være det Samme som, naar de Herrer paa et industrielt Omraade vilde anlægge en Fabrik, som skulde have et særligt Privilegium for at konkurrere med en privat Fabrik, der leverede den samme Vare. Jeg siger altsaa, at det er et Forslag, der er farligt i sit Princip; thi de danske Forlæggere kunne være tilbageholdende og smislinde nok med at bringe Ting frem, som de ikke kunne være temmelig sikre paa at faae igjennem; men de ville blive det endnu mere overfor saadanne Forhold, naar de tro, at de ved at holde sig tilbage kunne sætte igjennem, at Staten træder til og yder sine Tilskud; men derved bliver det umuligt for private Videnskabsmænd — og vi have yngre Videnskabsmænd netop paa det Omraade, som der her er Tale om, som have deres fra disse Mænd forskellige Ansøelse, og som maa have samme Ret og maa kunne gjøre samme Nytte for Samfundet, at komme frem, og derved ville vi forhindre og snække den frie Udvikling i Stedet for at gaa denne beskyttende industrielle Vej. Jeg skal nærmere belyse, hvad jeg her har sagt ved at henvise til Planen. Det hedder saaledes i Betænkningens Punkt 180. 3., at Andragenderne vilde fremstille de geologiske Forhold. Dette andrage de paa samtidig med, at de egentlige Geologer komme og sige, at Danmark egentlig aldrig er geologisk undersøgt, hvorfor de forlange en Bevilling for 10 Aar til geologiske Undersøgelser. Alligevel komme nu Statistikerne og sige: Vi kunne fremstille statistisk, hvorledes de geologiske Forhold ere. Dernæst ville de meddele os Noget om de omliggende Have paa samme Tid, som de, der undersøge Saddyrene og Sandbunden og deslige, fortælle os, at denne Del af Naturvidenskabens et

i højeste Grad forspømt, og at man kun rent sporadisk har Indsigt i dette Gaauld, hvorfor vi nu i Aar have givet en særlig Bevilling til en anerkjendt Videnskabsmand, som vil ofre sig Tid paa Arbejde i den Retning. Hvad kunde det saa nytte os, at vi trods disse mangelfulde Kundskaber vilde understøtte denne Industri? naar saa endelig Bogen udkom, saa kunde jo Videnskabsmanden sige: Den duer ikke til Noget. Dernæst vil det fremstille Bielser, Jydsler og Dødsfald; men dertil behøves ikke Statens Understøttelse; thi dette er jo bekjendt fra det statistiske Bureau. Dernæst sige de os, at de ville medtage „Befolkningens fysiske og moralske Standpunkt og Udvikling.“ Folkets moralske Standpunkt skal behandles statistisk, forstaar man rigtig dette? Man siger, det kan være meget smukt, om det blev fremsat med Tal, hvorledes Folkets moralske Standpunkt er; men vi skulle ikke give Bevilling til officielle Videnskabsmænd, til enkelte Embedsmænd for at gjøre dette, men snarere sige: Lad de forskellige Mænd komme med de forskellige Ansøelser om Folkets moralske Tilstand, lad dem staa frit; netop ved at give Beskyttelse vil man kun faae en ensidig Ansøelse frem, det er af den Slags Ting, som det forekommer mig høre under den frie Litteratur. Saa ville de fremstille os Agerbrugets nuværende Standpunkt; men dette nuværende kan, naar Bærket kommer ud, være et meget forældet Standpunkt. Der fremsættes dernæst, at der skal gives en Forklaring af Betingelserne for Industriens Udvikling. Betingelserne for Industriens Udvikling! Skulle vi give en særlig Bevilling for at faae fremstillet et Spørgsmaal, hvorom Ansøelserne hos den Slags Videnskabsmænd er saa forskjellig som vel mulig? Der skulde vi altsaa støtte en vis Ansøelse for at faae den monopoliseret i Landet netop paa en Tid, hvor vi trænge i allerhøjeste Grad til, at de forskjelligste Ansøelser i denne Retning kunde faae den fuldstændigste Frihed til at komme frem. Er det Toldbeskyttelse; er det Frihandel, eller hvad er det, man vil have monopoliseret? (Udbrydelse af Frederiksen). Jeg hørte ikke Tilraabet fra det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgtreds, men jeg nærer ikke Tvivl om, at det var fortræffeligt. Jeg kunde fortsætte med saadanne forskellige Meddelelser om den Plan, hvorefter Bærket skulde udarbejdes, som vise, hvor uheldigt det overhovedet er, at Staten vil gaa ind paa at foretrække en vis Art af Videnskab og ligesom sætte det officielle Stempel paa visse Ansøelser om saadanne Forhold, fremkomne fra de vedkommende Videnskabsmænd. Jeg skal kun med Hensyn til Spørgsmaalet om Statternes Fordeling, den forholdsvis Udbredelse af den af Befolkningens forskellige Dele, sige, at det bør man lade det statistiske Bureau, som et Bureau under Finansministeriet fremsætte sine Ansøelser om, og lad saa Videnskabsmændene